תלמוד ירושלמי · מפרשים · עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי בבא מציעא

רבי ישראל איזנשטיין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי בבא מציעא

רבי ישראל איזנשטיין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עמודי-ירושלים-על-תלמוד-ירושלמי-בבא-מציעא/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ב 4
פרק ג 4
הלכה א 4
פרק ד 5
הלכה ב 5
פרק ה 5
הלכה א 5
הלכה ג 5
פרק ז 5
הלכה א 5
פרק ח 7
הלכה ט 7
פרק ט 7
הלכה ד 7
פרק י 8
הלכה א 8

פרק א

הלכה ב

אשה שהיתה רכובה על גבי בהמה כו'. ע' במגדל עוז להג' יעבץ (בדיני קניית בהמה סי"ז) הביא הירושלמי הזה וב' והוא כדברי ספר החתום ובדקתי בספרים ואין פותר כו' ע"ש מה שדחק בביאורו. ובמח"כ לא ראה ע"ש הרשב"א בחי' לקידושין (ס"ה ע"ב) ותורף דבריו דכוונת הירושלמי דכיון שכ"א קבלה גט מחבירו א"כ כ"א הכחיש טענתו הראשונה במה שקיבל הגט ומירי היכא דהחזיקו בחבילה בשוה לכן חולקין בשוה. ובזה א"ש דברי הירושלמי. וראיתי להשדה יהושע (דכ"ב) שכ' דע"כ דהירו' סובר דאף דליכא סהדי אסורא לעלמא וצריכה גט דהא כאן לא סיים דגובה כתובתה וגם במה שצריכה לשחרר שניהם ש"מ שאף שלא שייך בהו קבלת הכתובה עכ"ז צריכה לשחררם ה"ה גבי אשה צריכה גט. ובחנם עשה פלוגתא בין הבבלי להירושלמי דבודאי אינו עולה על הדעת דצריכה גט משום אמירת האיש וגם הירושלמי מודה בזה ומה שצריכה לשחררה וגם מה שצריכה לקבל הגט אין הטעם בכדי להתירה לעלמא רק הוא תנאי דאם עשו כן אז יד כולם שוה בהחבילה. וראיתי להרמ"כ הובא דבריו בש"מ לב"מ (דף ט' ע"א) שהביא הירושלמי הזה וכ' וצ"ע אי גיטא שקלה תשקול כתובתה מן החבילה ותו לא כו' ע"ש. ולהנ"ל א"ש דכיון דגם המה מקבלים גט השיחרור א"כ יד כולם שוה בזה וא"ש. והנה גם הפני משה כתב דצריכה גט להתירה לעלמא ולדעתי נראה כמ"ש. ובמראה הפנים הביא דברי הרשב"א וכתב וז"ל ולפי גירסתו דהכא דקתני וצריכה לשחרר משמע דמדינא בעי שיחרור ולפי פירושי דוקא אם קיבלו גט שיחרור דבזה הכחישו טענתם הראשונה עכ"ל ואין זה השגה על הרשב"א דהא בבבלי איתא בברייתא צריכה שני גיטין ועכ"ז אוקמה בגמ' שם דאינה צריכה רק הוא תנאי אם היא רוצה לקבל כתובתה אז אם קבלה גיטה גובה כתובתה וה"נ יש לפרש כן בירושלמי וא"ש:

פרק ג

הלכה א

אמר נשבע אני וראה אותן שמגלגלין כו' הרי"ף הביא הירושלמי הזה בס"פ כל הנשבעין ותמהו עליו דהא יצטרך לשבע שבועה שאינו ברשותו ושוב יגלגל עליו שאר התביעות. וי"ל דמיירי במינו מצוי בשוק דלא יצטרך לישבע ועי"ל דמיירי דנגנבה בפני עדים דשוב ליכא למיחש שמא עיניו נתן בה:

פרק ד

הלכה ב

ר' לא אמר עירבון היה ר' זירא אמר מקצת דמים נתן לו עיין מה שכתב הפני משה. אולם בשאלות ותשובות הרי"ף שהובא בשיטה מקובצת לבבא מציעא (דף ע"ז ע"ב) פי' דברי הירושלמי באופן אחר וז"ל והקרוב אצלי במחלוקת ר' אילא ור' זירא הוא אם היה העירבון הנזכר דינרים לא כספים ואמר ר' אילא שהדין בהם כדין עירבון לקבל מי שפרע שאולי יחליפם למוכר ויתן לו תמורתם כספים ואמר ר' זירא אין אתה צריך לזה אבל בדינרים עצמן ככספים לפי שהם מטבע והעולם נושאים ונותנים בהם כו' ע"ש והפני משה לא ראהו:

פרק ה

הלכה א

רב נחמן בר יעקב סבר מימר חייב להעמיד לחבירו כו'. עי' בפני יהושע בק"א למס' כתובות (סי' קל"ה) שהביא ראיה מהירושלמי הזה דכל מה שאומר אדם בלשון חייב מהני אפי' בדבר שלא בא לעולם ואינו ברשותו ע"ש. אולם לפי פי' הפני משה לא מוכח מידי כאשר יראה המעיין:

הלכה ג

המבטל שדה חבירו חייב לשפות לו כו' בשדה יהושע ופני משה חילקו משום דבפירות בריא היזיקו. אולם ראיתי בשיטה מקובצת לב"ק (כ"א א') דמיירי הכא דוקא במקבל שדה חבירו והובירה והוי דומיא דנותן מעות לחבירו ליקח בהן פירות למחצית שכר ולא לקח יעו"ש:

פרק ז

הלכה א

בני טיבריא שעלו לשכר בית מעון. עי' בפני משה שפי' שבני טבריא משכירין. אמנם מדברי הנמ"י ושו"ת הריב"ש (סי' תע"ה) מבואר שמיירי שבני טבריא שוכרין הפועלים יעו"ש:

תניי בית דין הוא שתהא השכמה של פועלין כו'. עי' פני משה מה שפירש ובמראה הפנים כתב זהו כפירש"י כו' ע"ש נראה מדבריו דמהירושלמי מוכח דס"ל כרש"י ובמח"כ אשתמיט מיניה דברי הב"ח בח"מ (סי' של"א) שאדרבה הוכיח דמוכח

מהירושלמי מבואר שס"ל כפיר"ח וכן ביפ"ת בביאורו לב"ר פ' ע"ב (דתי"ח ע"ג) הוכיח כן ע"ש דדחיקא ליה לומר דפי' של פועלין ושל בעה"ב דשלהן הוא ובסיפא בע"ש יהיה פירושו בין השכמה בין הערבה משל בעה"ב היינו בהיפוך שהבעה"ב מוותר ע"ש. וכן ראיתי בחי' הריטב"א לב"מ שם בש"מ שאחר שהביא דברי הר"ח כ' דכ"ה בירושלמי. הן אמת שראיתי שם בשם הרשב"א שאחר שהביא דברי התוס' כתב וכן נ"ל מתוך הירושלמי דגרסינן התם ערבי שבתות בין השכמה בין הערבה משל בעה"ב מבואר כהפני משה. ועכ"ז לא הו"ל להפני משה לומר דזהו כפירש"י כיון דיש לפרש הירושלמי גם לדעת ר"ח כמו שפי' הב"ח. ועי' במכילתא (פ' בא פי"א) דאיתא התם ללמדך כשתצא לדרך הכנס בכי טוב צא בכי טוב וכו'. וכ"ה אומר תשת חשך כו' מכאן ואילך יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב וכ' שם בבירורי המדות וז"ל שלא יצא עד אחר זריחת השמש ולא יהיה שם רק עדי ערב שיכנס קודם הערב עכ"ל מבואר שס"ל שיצא אחר זריחת השמש ויכנס קודם הערב לביתו וזה דלא כשיטות ב' התלמודים לכל הפירושים ויש לכוון דעת המכילתא שלא תהיה סותר דברי הש"ס אך דברי הבירורי המדות תמוהין. ודרך אגב אעיר ע"ד המהרש"א שם שכ' ע"ד הר"ח וז"ל לקיים הא דאמר לעולם יכנס אדם בכי טוב אבל מה שממהר לצאת קודם הנץ החמה מקרי שפיר יצא בכי טוב כיון דכבר עלה עמוד השחר עכ"ל ולפי דעתי לא נהירא כן מש"ס פסחים (ד"ב ע"א) דאמרינן שם וכמ"ד צפרא נהיר וכדר"י אמר רב דאמר ר"י אמר רב לעולם יכנס אדם בכי טוב כו' מבואר דבעינן שיהיה צפרא נהיר שהוא הנץ החמה וכ"כ רש"י שם למדך הכתיב דרך ארץ מאחי יוסף שהמתינו עד שהאיר המזרח כו' ולמחר ימתין עד הנץ החמה ויצא כו' מבואר להדיא דעד הנץ החמה מי שהולך לא הוי בכי טוב ועצל"ח ואור חדש שם שמבואר בדבריהם ג"כ כך וקושיות המהרש"א בלא"ה לק"מ די"ל דר"ח ס"ל כדעת ר"ת בתוס' ב"ק (ס ב') שכ' דדוקא בנכנס מעיר אחרת צריך לכנוס בכי טוב שמא יש בדרך מוקשים ופחתים אבל בצאתו מביתו בודאי מכיר המוקשים ופחתים לא בעינן שיצא בכי טוב וא"כ שפיר כ' הר"ח דוקא על יציאתו מהשדה אבל ביציאתו מביתו לא בעינן שיצא בכי טוב וקושית מהרש"א לק"מ. והנה ראיתי בס' תי' הרז"ה בשיעור ביה"ש (סי' ו') שכ' וז"ל מה שאמרו רז"ל לעולם יצא אדם בכי טוב היינו בעמוד השחר ושם הניח בתימה על רמב"ן ור"ח שס"ל דג' מילין ורביע אחר שקיעת החמה עדיין הוא יום וע"ז הקשה וז"ל ממה שאמרו בתענית (דף י' ע"ב) אל תרגזו בדרך א"ל יוסף לאחיו תכנסו בחמה לעיר כדרב יהודא דאמר רב יהודא אמר רב לעולם כו' ופירש"י תכנסו חמה בעיר כשאתם לנים בדרך בעיירות תכנסו לעיר בעוד שהחמה זורחות כו' עכ"ל והאי קרא

דהבקר אור [פירושי ע"ה] כמבואר בירושלמי ברכות (פ"א ה"א) והשתא בשלמא כו' אבל לדעת הרמב"ן וסייעתו שמפרשים דברי ר"ת דג' מילין ורביעי אחרי שקיעת החמה עדיין יום הוא ודאי תימה דמנ"ל שהזהירם שיכנסו בחמה דלמא לא הזהירם אלא שיכנסו באור לעיר כשעדיין יש אור בעולם אפי' אחר שקה"ח כמו בע"ה וצ"ע עכ"ל. ואני אומר דלק"מ על הרמב"ן. והחי' הרז"ה לפי ששגה בההקדמה שהקדים ע"כ השיג עליו דהוא הניח להקדמה מוחלטת דבאי אל יצא אדם כו' הוא בע"ה וע"כ הקשה קושיתו. אולם כבר כתבתי דמוכח מהסוגיא דפסחים דאחר הנה"ח יצא ולא קודם. ומ"ש מהירושלמי. עי' בפי' ספר חרדים ששם מבואר הפי' בירושלמי אדרבה להיפוך וז"ל הבקר אור התורה קראה דפי' הכתוב הבקר דהיינו אור גמור שנראה בעולם דהיינו אחר עבור החמה עובי הרקיע עכ"ל א"כ מבואר בירושלמי להיפוך וא"כ לק"מ על הרמב"ן דכמו שהזהירם בבקר שיצאו בהנה"ח אף שמע"ה יום הוא כן הזהירם שיבאו בעוד החמה על הארץ אף שעדיין יום הוא וא"ש דברי הרמב"ן. ונראה שהיצא בכי טוב הוא מהנה"ת ומ"ש האיר המזרח היינו כל המזרח שהוא הנץ החמה:

פרק ח

הלכה ט

ברתיה הוות ממשכנה כו'. עי' בשדה יהושע שכתב ביתיה הכי גרסינן ולא ברתיה כדכתב בספרי דפוס עכ"ל ובאמת עיקר הגירסא ברתיה וכמ"ש הב"י בח"מ (סי' שי"ב) בשם הרשב"א. וכ"ה בשיטה מקובצת לב"מ בדברי הרמ"כ בשם הר"י ן' גיאות. וע' ביאורו במראה הפנים שהאריך בזה:

פרק ט

הלכה ד

ובלבד כדי שיעמוד הרחת ר' אבוהו בשם ריב"ח והוא שיהא בית מכנס שלה מלמעלה. עי' מה שפי' הפ"מ ופירושו דחוק ולא ראה דברי הרשב"א בש"מ לב"מ (ק"ה א') שכ' נ"ל דה"פ להאי גיסא שהוא מקום הכונס ובית יד שלו מלמעלה או כדי להעמיד הרחת על בית יד שלו ומקום הכונס למעלה ופשוט כל שאין כונס שלו רואה פני חמה ואמר דכדי להעמיד הרחת מבית (צ"ל אבית) הכונס שלו קאמר והוא השיעור המועט יותר כו' יעו"ש וא"ש דברי הירושלמי:

פרק י

הלכה א

תני נכמר כתנור. עי' פני משה מה שפי' בזה והוא דחוק. ועשו"ת רדב"ז (ח"ה ס' ש"א קי"ב) שביאר כל הסוגיא באופן נאות: